

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SKÆBNER FRA KOLDING OG OMEGN - I ANDEN SLESVIGSKE KRIG

1864

af Søren Rasmussen

Billede: H.M. Kong Christian X i samtale med veteran fra 1864, under besøg i Kolding, den 27. maj 1927. Mit bud er at veteranen er Christian Poulsen Mølling, han var 92 år på det tidspunkt. Christian X hilste altid hjertelig på veteranerne, hvorefter han mødte dem

Titel: "SKÆBNER FRA KOLDING OG OMEGN – I ANDEN SLESVIGSKE KRIG"

Forfatter: Søren Rasmussen

Sat med: Agency FB

ISBN: 978-87-972254-9-3

Tryk i Danmark ved: www.LaserTryk.dk

Udgivelsesår: 2022

Billede på forsiden: Kongebesøg 22. juni 1933. H.M. Kong Christian X hilser på veteraner fra 1864 ved Kolding Korn og Foderstof på Kolding Havn. Fotograf: Hans Lauridsen. Kilde: Kolding Stadsarkiv / arkiv.dk.

Billede på bagsiden: Jernbanegade 54. "Kronborg". Våbenbrødrenes mindebygning i Kolding om kampene for Sønderjylland 1848-1864. Opført 1889. Medlemmerne, veteraner, forsamlet foran bygningen. Fotograf: Georg Burcharth. Kilde: Kolding Stadsarkiv / arkiv.dk. Farvelagt.

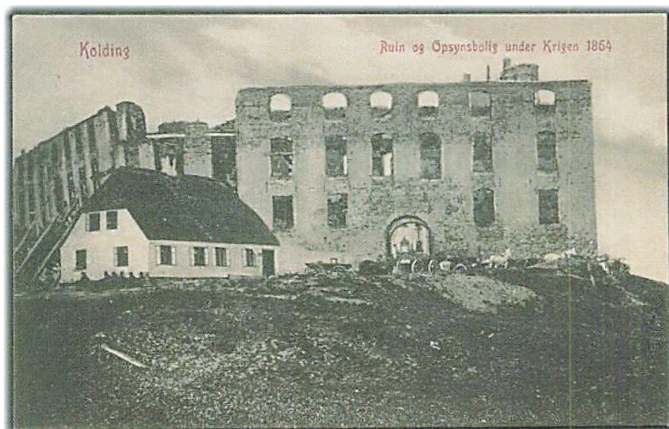
SKÆBNER FRA KOLDING OG OMEGN - I ANDEN SLESVIGSKE KRIG

**KOLDING
2022**

INDHOLD

Forord	5
Peder Olesen	6
Jens Christian Iversen	13
Andreas Sørensen	19
Constantin Hansen	22
Niels Nielsen Lind	25
Jens Peter Bendixen	29
Peder Pedersen Schmidt	32
Hans Nicolajsen .	35
Frederik Hannibal Edvard Harald Stockfleth	39
Efterskrift	50

FORORD

Krigen i 1864, blev markeret i 2014, i 150 året for katastrofen. Betydningen af nederlaget har fyldt meget i Danmarkshistorien, ligeledes i vor lokalhistorie. I Kolding og omegn er det dog, naturligvis nok, slaget ved Kolding i 1849 der fylder mest. Selvfølgelig fordi vores by var omdrejningspunktet.

I 1864 var krigen dog også særdeles nærværende i Kolding og der var også mange soldater med oprindelse i Kolding og omegn, der deltog i slagene. Dem vided mest

om, er dem der overlevede. De kunne selv fortælle om deres oplevelser og i nogle tilfælde nedskrive deres erindringer. De har også sat sig spor i form af mindesmærker, mindearrangementer og f.eks. Våbenbrødrenes bygning "Kronborg", beliggende Jernbanegade 54.

Dette hæfte handler om nogen af de mennesker fra vores lokalområde, der deltog i krigen, men desværre ikke overlevede den og derfor ikke selv har kunnet give deres historie videre.

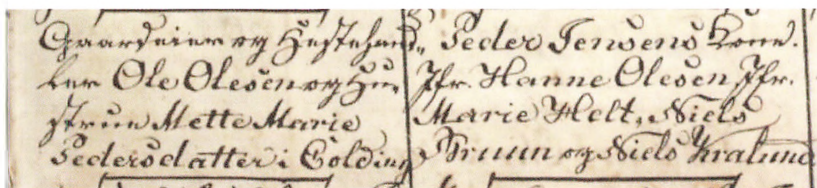
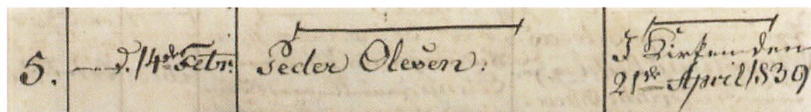
I forbindelse med mit arbejde med et hæfte om Otto Frederik Vaupell, der i 1824 blev født i Kolding og var berømt i sin samtid som en tapper og dristig soldat, stødt jeg på ni andre soldaters skæbner. Det er dem der omtales i dette hæfte.

Jeg er ikke hverken lokalhistoriker eller forfatter. Jeg interesserer mig blot meget for vores lokalhistorie og vil gerne formidle den for andre. Så jeg håber det alligevel lykkes, at fortælle lidt om disse menneskeskæbner og hvad man egentligt kan finde om dem, her 158 år efter deres kamp og død for Danmark.

Søren Rasmussen

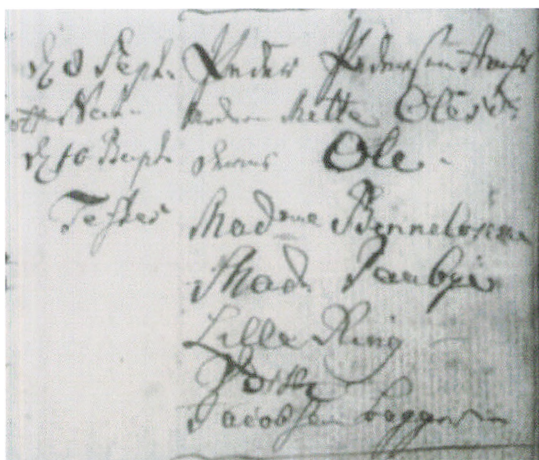
PEDER OLESEN

Den første vi skal beskæftige os med, er Peder Olesen. Han er født den 14. februar 1839 og døbt i Kolding Kirke, den nuværende Sankt Nicolaj kirke, den 21. april samme år.

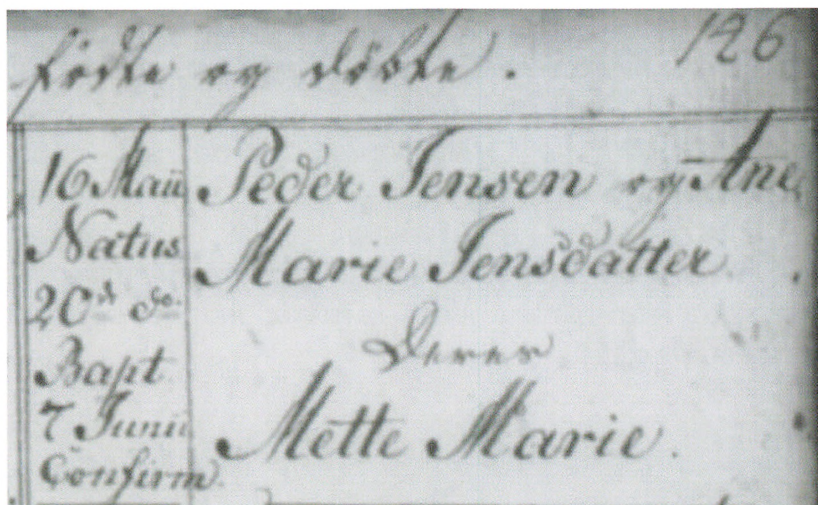
Billede: Udsnit af kirkebogen for Kolding Kirke, den 14. september 1839.

Forældrene var gårdejer og hestehandler Ole Olesen og hustru Mette Marie Pedersdatter fra Kolding.

Billede: Udsnit af kirkebogen for Kolding kirke 1797. Peder Olesens far, Ole Olesen, er født i Kolding den 8. september 1797.

Der står: d. 8 Sept. / Nat. (født) / d. 10 Bapt. (døbt) / Peder Pedersen A?? / Moderen Mette Olesdr. / deres Ole. / Testes (vidner, faddere) Mad(a)rne Benneløkke / Mad(a)rne Peabye / Lille Ring / Dorthe / Jacobsen Bagger

Billede: Udsnit af kirkebogen for Kolding kirke 1813. 16. Maii Natus (født), 20. do (maj) Bapt (døbt), 7 Junii, Confirm (bekræftet) (i kirken). Peder Jensen og Ane Marie Jensdatter. Deres Mette Marie.

Der er tale om en gammel Koldingslægt. Forældrene blev gift i Kolding kirke, den 28. april 1836. De fik fire børn:

Peder Olesen, født i 1839 og død i 1864.

Hans Olesen født i 1841.

Ane Cathrine Hansen (født Olesen) født i 1844 og død i 1930.

Jens Quist Olesen født i 1847.

Den ældste søn, Peder, bliver tjenestekarl hos en avlsmænd i Mariager. Det kan man se af folketællingen, at han er i 1860. Hvordan og hvorfor han ender lige der, er det ikke muligt præcist at opklare. Men i og med hans fader var hestehandler, har han måske været i handelsforbindelse med avlsmænd i Mariager.

Peder Olesen står i "Tilgangsrollen for Randers amt 1859", 132. lægd, nr. J/151. Lægdsrollen er myndighedernes fortegnelse over personer der kan udtages til tjeneste i militæret.

Peder var i krigen "stillingsmand" for en københavnsk værnepligtig. En stillingsmand er en person, som (indtil 1867) for betaling trådte i stedet for en anden, der var udskrevet til militærtjeneste.

Peder blev Corporal nr. 255 i I. Infanteri-Regiment, 5. Kompagni og dermed bl.a. med i de sidste kampe i 1864-krigen.

Disse kampe fandt sted den 3. juli, på marken syd for landsbyen Lundby, der ligger cirka 10 km sydøst for Aalborg. De danske tab var store og soldaterne blev begravet flere steder. I Gunderup, Aalborg, Nørresundby, Hobro og Randers samt København og Stockholm.

Billede: F.C. Schiøtz "Affairen ved Lundby den 3de Juli 1864" fra 1877.

"I de tidligste morgentimer Søndag den 3. juli ankom en større preussisk patrulje til landsbyen Lundby lidt sydøst for Aalborg. En del af den preussiske styrke forsætter nord på og kaptajn von Schlutterbach efterlades i landsbyen med i alt 124 mand.

Hvad de ikke vidste var at et dansk infanterikompani på ca. 180 mand og et par kavalerister var i hæle på dem.

Aftenen før var den danske styrke blevet sendt ud for at spejde efter fjenden og de har hen over natten fulgt efter preusserne og er på vej nordpå til Lundby. Det danske kompagni er under kommando af kaptajn Hammerich, men regimentechefen Oberstløjtnant Beck har kommandoen for patruljen. Kompagniet deltog i kampene ved Sankelmark Sø og her gjorde Beck sig ganske uheldigt bemærket ved at forlade slagmarken midt under slaget. Han havde derfor et særligt behov for at bevise sit mod.

Han sender en af sine kavalerister frem for at spejde efter fjenden, men tåbeligt nok vælger han at ride op på toppen af den lille bakke "Kongehøjen" og han bliver set af preusserne.

Beck beordre et hurtigt angreb op ad vejen imod Lundby, i et forsøg på at nå landbyen før preusserne kan komme i formation bag et jorddige i landsbyens sydlige kant.

For at spare tid sker fremrykningen i en formation 10 mand bred og 16 mand dyb. Noget der giver preusserne et kæmpe stort mål at ramme.

Preusserne når frem til jorddiget og gør klar til at tage imod danskerne.

På ca. 170 meters afstand falder den første salve og en del danskere bliver ramt. Da det går ned af bakke og preusserne skyder højt er de ramte første og fremmest dem bagerst i formationen.

Danskerne forsætter fremad og på ca. 120 meter skyder preusserne igen og på ca. 75 meter falder den tredje salve og det danske angreb går i stå. Soldaterne søger dækning i kornmarkerne på begge sider af vejen og begynder at skyde igen. Efter en kort skudkamp trækker danskerne sig tilbage."

De danske tab er voldsomme. 34 soldater dræbt, 44 sårede og 20 som tages til fange uden at være sårede. Preusserne har til sammenligning 3 sårede. Peder Olesen fra Kolding er blandt de dræbte.

På stedet for slaget rejstes et stort monument i 1914 i 50 året for slaget. I 1964 blev der nedlagt en stentavle ved monumentets fod med navnene på de faldne danske soldater, herunder Peder Olesen der står som "P. Ohlsen".

Billede: Kransnedlæggelse ved monument og stentavle for slaget ved Lundby, den 3. juli 1864.

Billede: Stentavlen hvor Peder Olesen fra Kolding er opført som "P. Ohlsen".

Billede: Monumentet ved Lundby. Fotograf: Kenneth Jørgensen, Frederiksberg

Peder Olesen blev begravet, den 6. juli 1864, på Gunderup Kirkegaard.

Billede: Mindesmærket på fællesgraven på Gunderup kirkegård, for tolv af de faldne ved Lundby. Fotograf: Kenneth Jørgensen, Frederiksberg

Billede: Detalje af mindesmærket.

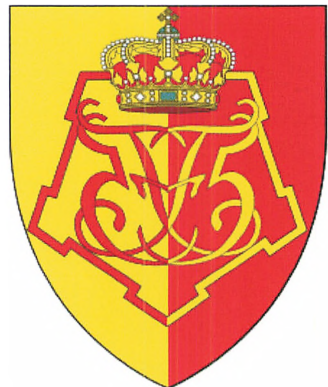
*Inskription: "Faldne i træfningen / ved Lundby
d. 3de juli 1864. / Om! end døe, skulle I dog leve!
Hans Larsen, / Anders Olsen, / Christen
Pedersen, / P. Olsen, / Carl Vilhelm Henrik
Elyge, / Alunde*

*for Danmarks folk og konge / træe de stred /
og de har krav paa helligt / eftermæle, / de gik
med sang i døden for / vor fred, / Gud lønne
dem og glæde / deres sjæle!*

*Lars Nielsen, / H.C. Rasmussen, / Niels Larsen,
/ Christian Emil Schmidt, / Ole Peter Hansen, /
Hans Peter Jensen.*

Peder Olesen var med i 1. Infanteriregiment hvilket er Danske Livregiment, oprettet 7. december 1763 af H.M Kong Frederik V.

Billede: Danske Livregiments våbenskjold

Danske Livregiments valgsprog er "FREMAD PÅ NY". Det stammer fra sangen "Tak for din Daad" med tekst af P. Hansen og musik af kantor Niels Peter Hillebrandt. Denne tilgik regimentet i marts 1864 til erindring om det daværende 1. Regiments indsats i kampen ved Sankelmark, den 6. februar 1864.

JENS CHRISTIAN IVERSEN

Jens Christian er født som såkaldt "uægte barn" af pigen Amalie Marie Christiansdatter og udlagt barnefader Iver Christensen, der var blikkenslager svend.

Iver Christensen har formodentligt været gift, men har alligevel haft et forhold til Amalie Marie, som så er blevet gravid uden for ægteskab. Barnet blev dengang dermed betragtet som uægte.

Jens Christian fik ved dåben i kirken den 29. maj 1836, efternavnet Skader.

Udsnit af kirkebogen for Kolding kirke, den 27. februar 1836.

Billede: Udsnit af tegning af Kolding set fra syd. Udført af Jørgen Roed i 1836.

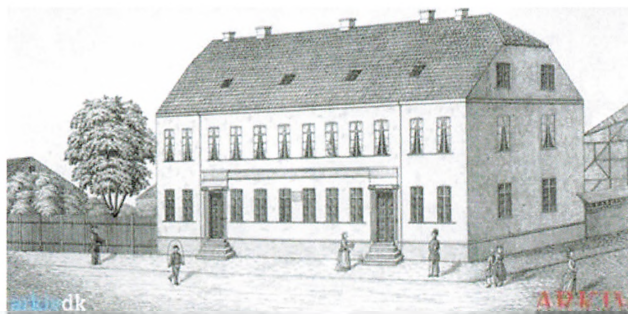
Billedet: Udsnit af oliemaleri af Peter Ølsted o. 1860. Kilde: Museum Kolding

Amalie Marie har ikke selv kunnet tage sig af drengen og han er så kommet i pleje hos Christen Iversen og Kirstine Jensdatter. Han har fået efternavnet Iversen efter plejefaderen.

1) = den anden K.H.P.	1	Christen Iversen	68	pleje	Daglejer
Ukarakteriseret		Kirstine Jensdatter	69	de	Blæsbjerg
		Køjs O. Iversen		indl.	Blæsbjerg

Udsnit af folketællingen i Kolding i 1840.

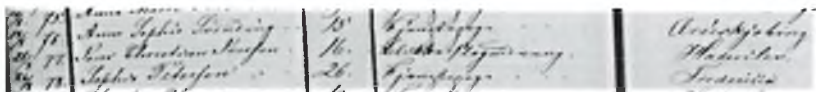
Plejefaderen er, i en alder af 68 år, stadig daglejer. En daglejer er en person, som ansættes en enkelt dag ad gangen eller i en tidsbegrænset periode, til at udføre et arbejde, ofte ufaglært. Af folketællingen kan vi også se, at Jens Christian og plejeforældrene bor på "Blæsbjerg", matrikelnummer 41.d. Blæsbjerg 41D svarer til Blæsbjerggade 5.

Billede: Litografi af Borgerskolen også kaldet Sct. Nicolai Skole på hjørnet af Blæstjerggade og Skolegade. Fra J.C. Neuhäusens Stenrykkeri i Kolding. Kilde: Kolding Stadsarkiv / arkiv.dk.

Billede: Blæstjerggade, Kolding omkring år 1900. Kilde: Kolding Stadsarkiv / arkiv.dk.

Billede: Udsnit af afgangslisten for Kolding i 1852. Her kan man se, at Jens Christian Iversen, 16 år forlader sognet og rejser til Haderslev.

11860 er Jens Christian kommet ind i den danske hær. Af folketællingen fra samme år, kan vi se, at han bor i baghuset på Nørregade 75 i Odense. Han er 24 år, ugift og menig i 5. infanteribataljons 2. kompagni.

Billede: Nørregade 75 i Odense set fra baggården, fotograferet i 1966 inden nedrivningen. Bindingsværk mod Nørregade og til venstre noget af baghuset. Baghuset må i 1860 have været noget større, i hvert fald boede der 23 soldater og yderligere nogle lejere. Men det ser også ud som om der allerede er revet en bygning ned ved den hvide mur. Kilde: Odense Stadsarkiv.

Jens Christian Iversen deltog, som menig nr. 224 i 5. Infanteri-Regiment, 2. Kompagni, bl.a. i salget ved Alssund den 29. juni 1864. Våbenhvileforhandlingerne i London var brudt sammen. Den danske regering ville ikke ville gå ind på en deling af Slesvig. Selv efter nederlaget på Dybbøl den 18. april 1864, fastholdt de danske kravet om en grænsedragning ved Ejderen.

Krigen blev genoptaget, den 29. juni 1864, hvor de preussiske styrker i et overraskelsesangreb satte over Alssund fra Sottrupskov, nord for Sandbjerg Slot. Den danske modstand blev knust, og alle styrker, bortset fra ca. 3.000 dræbte, sårede eller tilfangetagne danske soldater, blev evakueret fra Mømmark til Fyn.

Billede: Postkort med motiv fra krigen 1864. Tekst: Überbooten nach Alsen am 29. Juni 1864. Udgivet af M. Glückstadt & Münden, Hamburg. Kilde: Museum Sønderjyllands Mediearkiv / arkiv.dk.

Det var under disse voldsomme kampe, at Jens Christian Iversen mistede livet. Han blev meldt savnet og er der derfor formodentligt begravet i en af fællesgravene i området.

Billede: Eksempel på fællesgrav i området for faldne danske soldater fra den 29. juni 1864.

Jens Christian Iversen var med i 5. regiment, der var Falsterske Fodregiment.

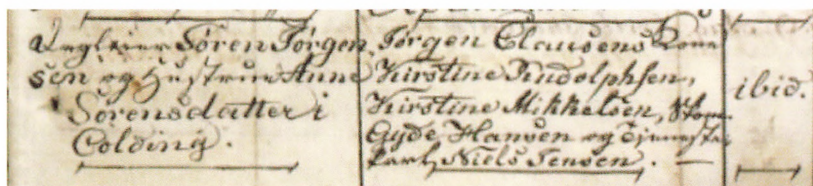
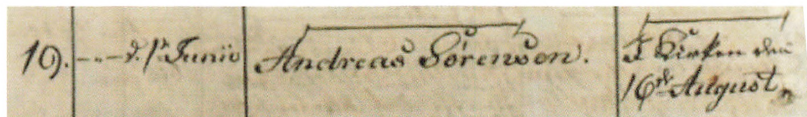
Billede: Falsterske Fodregiment (1747 - 1981) var et infanteriregiment, der blev oprettet af kong Frederik 5. den 8. marts 1747 som Falsterske Gevorbene Infanteriregiment.

Billede: Flaget på halv stang ved Dybbøl malle for de faldne. Foto: Sønderborg Kommune

ANDREAS SØRENSEN

Andreas Sørensen blev født den 1. juni 1840 i Kolding. Forældrene var Søren Jørgensen og hustru Anne Sørensdatter i Colding, altså fra Kolding.

Billede: Udsnit af kirkebogen af Sankt Nicolai Kirke i Kolding, 1. juni 1840.

Billede: Tegning af Kolding omkring 1840. Kilde: Kolding Stadsarkiv / arkiv.dk.

Andreas Sørensen blev menig nr. 332 i 20. Infanteri-Regiment, 2. Kompagni.

Fra krigens begyndelse var 20. Regiment en del af besætningen i Dannevirkestillingen og besatte i februar 1864 venstre flanke ved Bustrup. Den 3. februar var regimentet i kamp om Kongshøj, syd for Vedelsvang. Den danske hærledelse indså, at overmagten var for stor, og besluttede at rømme Dannevirkestillingen i ly af mørket, natten mellem den 5. og 6. februar.

Billede: Postkort med Erik Henningsens maleri: "Tilbagetoget fra Dannevirke 1864. Kilde: Rigsarkivet.

Det 20. regiment dannede ved tilbagetrækningen bagtrop som forsvarede mod den følgende fjende og kom i kamp ved Helligbæk og Oversø d. 6. februar. Det var et forfærdeligt vejr med sne og frost og voldsom nordenvind. 20. Regiment fortsatte til Sønderborg, hvor det den 9. februar blev udskibet til Fredericia.

Den 8. marts var regimentet i kamp ved Snoghøj, hvor regimentets 1. kompagni blev taget til fange og blev sendt til fæstningen i Magdeburg, som krigsfanger.

Den 11. april overføres regimentet atter til Dybbølstillingen. Ved Preussernes storm på Dybbøl, den 18. april lå 20. og 9. Regiment, der tilsammen udgjorde 8. Brigade, som forstærkning bag det egentlige skanseforsvar.

I kampen om Dybbølstillingen gjorde 8. Brigade sig berømt ved et heltemodigt modangreb mod præjserne, efter disse havde indtaget skanserne. Modangrebet var med til at sikre de danske styrkers overgang til Als.

Brigaden mistede over halvdelen af mandskabet som døde, sårede eller tilfangetagne, heriblandt Andreas Sørensen fra Kolding.

Billede: Vilhelm Rosenstands maleri: "Ottende Brigades modangreb ved Dybbøl.

Andreas blev meldt savnet og må derfor formodes at være begravet i en af fællesgravene ved Dybbøl banke.

*Billede:
Solnedgang ved
Dybbøl banke.
Foto: Sønderborg
Kommune.*

CONSTANTIN HANSEN

Constantin Hansen blev født i Christiansfeld i 1838. Hans forældre var muremester Niels Peter Hansen og Maren Thoft. De var alle medlem af Brødrevenigheden i Christiansfeld.

Name	Getauft	Getraut	Georben
	anno	anno	anno
<i>Himmelen Ha. m. Indv. Carl</i>			<i>1804</i>
<i>Niels Harald</i>		<i>1838</i>	
<i>Maren Constanten</i>		<i>1838</i>	

Billed: Udsnit af "Register for Christiansfeld kirkebog" fra Brødrevenigheden i Rigsarkivet.

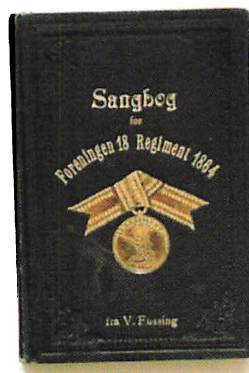
Verzeichniß					
der am 1 ^{ten} Februar 1845 verhandenen Volkszähl f. w. d. a. im Jurisdictionbezirk					
der	Parde,	Kirchspiel	Gut	Unt	Wälderdistrikt
Nach der Jurisdiktionstabelle der Kirche, sowie der dazu gehörigen Wohnstätten.	Stamm Stammlicher Personen in jeder Parde und jeder Familie.	Die vorher aufgeführt waren, welche nicht, können aus Waisen.	Obemerkt	Zeit, Ort, Ursache, Grundort, Beschaffenheit der Personen und ihre Stellung in der Familie, sowie ob sie ganz oder zum Theil von Waisen leben.	Das Alter man oder bei Geburt, die Anzahl Wohnstätten und Wohnort.
<i>Parde</i>	<i>126 Hofen.</i>				
	<i>2 Niels Peter Hansen</i>	<i>Waisen</i>	<i>Obemerkt</i>		
	<i>4 Wilhelm Thoft</i>	<i>25. 11. 1814</i>	<i>Obemerkt</i>	<i>Lehrer</i>	
	<i>2 Christian Thoft</i>	<i>20. 11. 1814</i>	<i>Obemerkt</i>	<i>Lehrer</i>	
	<i>1 Niels Peter Hansen</i>	<i>24. 11. 1814</i>	<i>Obemerkt</i>	<i>Lehrer</i>	
	<i>2 Maren Thoft</i>	<i>25. 11. 1814</i>	<i>Obemerkt</i>	<i>Lehrer</i>	
	<i>2 Maren Thoft</i>	<i>25. 11. 1814</i>	<i>Obemerkt</i>	<i>Lehrer</i>	
	<i>2 Niels Peter Hansen</i>	<i>11. 11. 1814</i>	<i>Obemerkt</i>	<i>Lehrer</i>	
	<i>5 Carl Niels Hansen</i>	<i>9. 11. 1814</i>	<i>Obemerkt</i>	<i>Lehrer</i>	
	<i>6 Christian Thoft</i>	<i>7. 11. 1814</i>	<i>Obemerkt</i>	<i>Lehrer</i>	
	<i>7 Carl Niels Hansen</i>	<i>4. 11. 1814</i>	<i>Obemerkt</i>	<i>Lehrer</i>	
	<i>8 Maren Thoft</i>	<i>1. 11. 1814</i>	<i>Obemerkt</i>	<i>Lehrer</i>	
	<i>9 Niels Peter Hansen</i>	<i>11. 11. 1814</i>	<i>Obemerkt</i>	<i>Lehrer</i>	
	<i>10 Maren Thoft</i>	<i>25. 11. 1814</i>	<i>Obemerkt</i>	<i>Lehrer</i>	
	<i>11 Niels Peter Hansen</i>	<i>20. 11. 1814</i>	<i>Obemerkt</i>	<i>Lehrer</i>	
	<i>12 Niels Peter Hansen</i>	<i>24. 11. 1814</i>	<i>Obemerkt</i>	<i>Lehrer</i>	
	<i>13 Niels Peter Hansen</i>	<i>25. 11. 1814</i>	<i>Obemerkt</i>	<i>Lehrer</i>	

Billed: Udsnit af folketællingen fra 1845. Her er Constantin 7 år og bor med sine forældre og fire søskende i Christiansfeld

Billede: "Salhuset", Brødrevenighedens kirke og bagevedliggende huse. foto: Thomas Højrup Christensen. Frame & Work.

Constantin var menig nr. 591 i 18. Infanteri-Regiments 2. Kompagni. 18. regiment udgjorde sammen med 3. regiment, 2. brigade.

Billede: Sangbog for "Foreningen 18 Regiment 1864".

18. regiment er det samme som en af krigens meget omtalte soldater tilhørte, nemlig menig Hans Hansen, født 31. december 1840 i Kyse, Vallensved sogn. Hans faldt den 22. februar 1864 ved Bøffelkobbøl sammen med dragon ved 4.

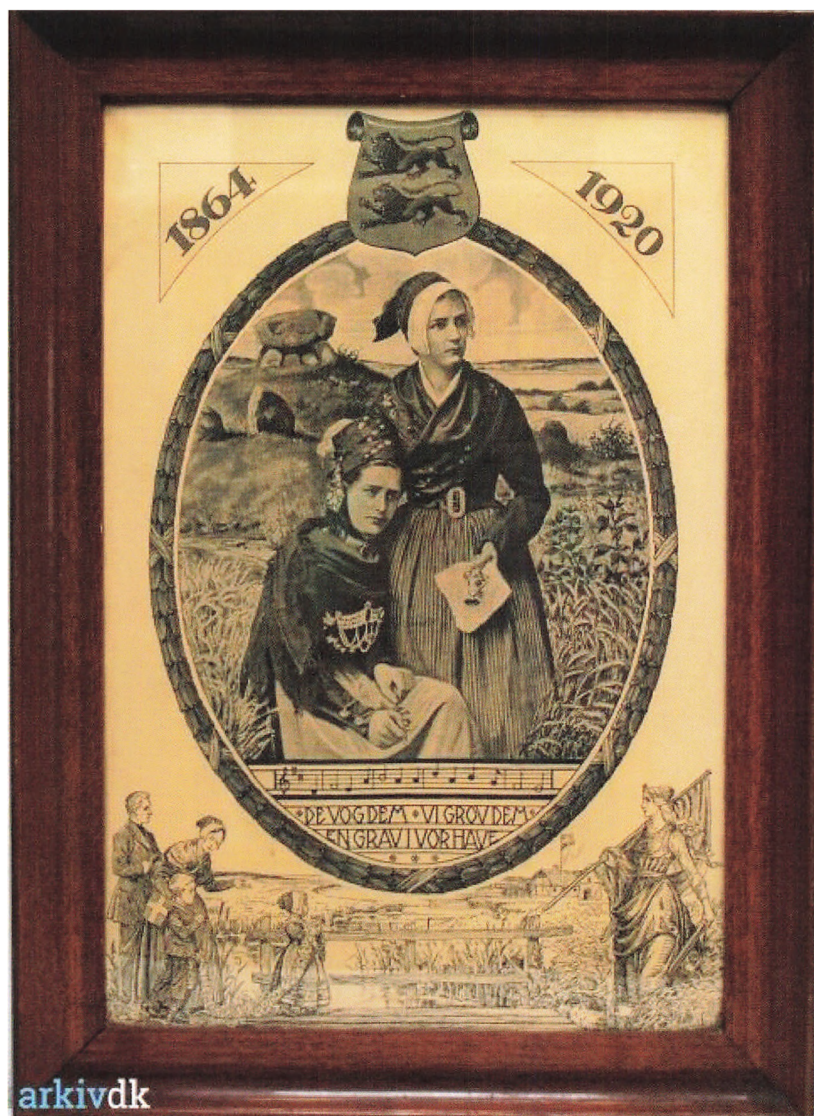
Dragonregiment, 5. kompagni, Jens Christensen, født 19. juli 1837 i Spjellerup, Spjellerup sogn. Jørgen og Katrine Fink begravede dem i deres have, da de på grund af krigens uro og en misforståelse ikke blev begravet ved kirken. De udvalgte den bedste plads i deres forhave til gravsted for de to faldne soldater. Jørgen Fink, der var veteran fra krigen 1848-50, gravede selv graven.

Resten af deres dage passede Jørgen og Kathrine Fink de to soldaters gravsted.

Når den smukke gestus og historien blev kendt af fleste i Danmark, skyldte det digteren Holger Drachmanns besøg. Han skrev efterfølgende digtet "De vog dem, vi grov dem en grav i vor have", i sin bog fra 1877 "Derovre fra grænsen" og skildrede besøget i Bøffelkøbbel. Digtet blev også kendt under titlen "De sønderjyske piger" og linjer fra det, blev brugt på utallige plakater, billeder, kort m.v. med motiv af to sønderjyske piger. De hang i rigtig mange danske og dansksindede hjem.

Billede: Postkort med Bøffelkøbbelhuset og mindesten over de to tapre dansk soldater: "De vog dem / Vi grov dem en Grav i vor Have / I lige ved den alfare Vej." Forlag: Fr. Biehl.

arkivdk

Billede: "De sonderjyske piger". Kilde: Egnssantingen, Saltum / arkiv.dk.

De vog dem, vi grov dem

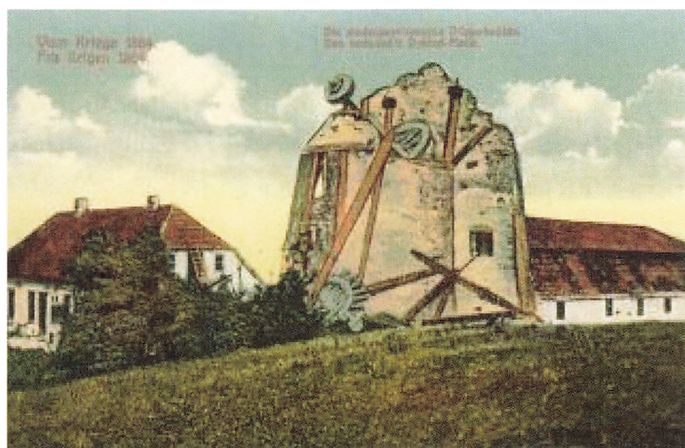
De vog dem; vi grov dem
en Grav i vor Have,
lagde dem ved Siden af den alfar Vej;
alle vore Blomster skal smykke deres Grave
sønderjyske Piger, I forglemme det ej!
Hvem gemmer vi vel ellers vore Kranse til!
Søster, hvad er det du siger?
Lad fjenden plukke Blomster derude hvor han vil:
Nælder hos de sønderjyske Piger.

De ligger og lytter
i Jorden dernede,
lytter til hvert fodtrin paa den alfar Vej,
lytter, o paa Landsmaal en Læbe vil bede:
Sønderjyske Piger, I forglemme dem ej!
Og skulde vi vel have saa glemsomt et Sind;
Søster, hvad er det du siger?
De Døde har vi tegnet os i Hjerterne ind;
de bor hos de sønderjyske Piger.

Men ak, de kan ængstes; thi Tiden henrinder,
jæv nende, som Støv et langs den Alfarvej.
Fjenden vil sig fæste de blegnende Kinder,
sønderjyske Piger, I forglemmer jer ej!
Nej, heller vi os vier til den døde Soldat;
Søster, hør efter, hvad vi siger!
Lad Tøjterne ved Elben være tysken parat,
Enker, Enker er de sønderjyske Piger!

Holger Drachmann, 1877.

Den 7. april 1864 begyndte den afgørende artilleriduel for at forberede stormen på Dybbøl, som fandt sted den 18. april. Allerede den 8. april falder Constantin Hansen.

Billede: Farvelagt postkort med motiv efter fotografi af den ødelagte Dybbøl Mølle. Tekst: Vom Kriege 1864. Fra krigen 1864. Die niedergeschossene Düppelmühle, Den nedskudte Dybbøl-Mølle. Udgivet af Verlag Th. Lau, Sønderburg.

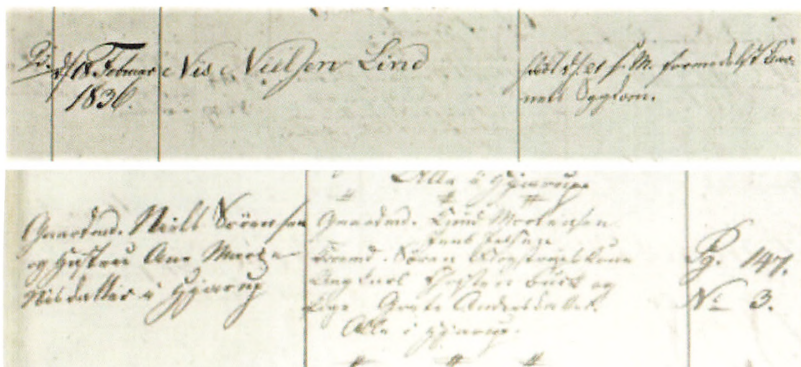
Han blev begravet, den 12. april 1864, på Sønderborg Kirkegaard. Der er ikke en grav med han navn på og han er derfor formodentligt begravet i en fællesgrav på Sønderborg kirkegård.

*Billede:
Dybbøl
mølle og
detalje fra
monument.
Foto:
Sønderborg
Kommune.*

NIELS NIELSEN LIND

Niels Nielsen Lind er født, den 18. februar 1836, i Hjarup. Forældrene er gårdmand Niels Sørensen og hustru Ane Marie Nisdatter i Hjarup.

Billede: Udsnit af kirkebogen for Hjarup kirke, den 18. februar 1836.

Niels Sørensen	96	gift	82	Gaardmand
Ane Marie Nisdatter	37	gift	27	hustru
Oluf Sørensen Lind	11	unggift	10	hustru
Niels Nielsen Lind	9	unggift	82	
Søren Lind	7	unggift	82	
Jens Lind	4	unggift	82	
Mads Sørensen Lind	2	unggift	82	
Jørgen Sørensen Lind	24	unggift	24	
Jens Sørensen	20	unggift	20	
Christen Marie Sørensen	20	unggift	20	
Oluf Sørensen Jensen	18	unggift	18	

Billede: Udsnit af folketællingen i 1845. Familien boede da på en gård i Hjarup. Nils Nielsen Lind er da 9 år og ud over forældrene bor han med sine fire søskende samt fire af gårdens tjenestefolk.

Billed: Kart over Hjarup i 1800-tallet.

Niels Nielsen Lind blev midlertidig korporal ved 10. Infanteriregiment, 1. kompagni.

Niels blev såret, den 28. marts, hvor 10. Regiments 1. Kompagni deltog i fordrivelsen af de preussiske styrker, som var trængt frem til Dybbøløsten. Danskerne afslag et alvorligt angreb på Dybbøl-stillingen natten til den 28. marts 1864, men omkostningerne var store: 56 døde, 101 sårede, 39 fange og 22 savnede.

Niels Nielsen Lind blev bragt til Augustenborg Lazaret, der var indrettet på slottet.

Augustenborg Slot 1867 - lazaret

Billed: Augustenborg slot hvor der var indrettet lazaret i 1864. Her afgik Niels Nielsen Lind ved døden den 18. april. Arkiv.dk

Den 18. april døde Niels på lazarettet.

Niels blev begravet på Augustenborg Kirkegård, den 19. april. Hans grav er markeret med et sort støbejernsgravkors.

Billede: Niels Nielsen Linds gravsted på Augustenborg kirkegård

Indskrift på korset:

Her
hvilor
N. Lind fra Hjarup ved Kolding, Corporal ved
10. Rgmts. I. Comp. saaret d. 28. Marts 1864 ved Dybbøl
død d. 18. April samme Aar paa Augustenborg
Lazaret.
†
På bagsiden:
Den Jord, hvorfor du stred, du hvilor i
Gid Gud velsigne Dig, til evig Tid.

Niels Nielsen Lind var med i 10. regiment som uofficielt var kendt som var Feltherrens Fodregiment.

Billede 10. regiments våbenskjold. Regimentet blev oprettet i 1703 i Italien, som en del af danske korps der kæmpede i fremmed tjeneste.

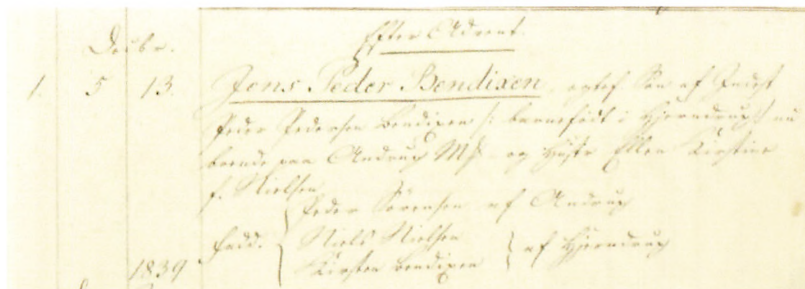

Billede: Smukt ser det ud ved Dybbøl melle, men den dag da Niels Nielsen Lind faldt for Danmark, var det blodigt alvor. Foto: Sønderborg Kommune.

JENS PETER BENDIXEN

Jens Peter Bendixen blev født den 5. december 1838 i Andrup og blev døbt den 13. december samme år, i Stepping kirke.

Billede: Udsnit af kirkebogen for Stepping kirke 1838.

Hans forældre var indsidder Peder Bendixen og hustru Ellen Kirstine Nielsen. En indsidder er en betegnelse for "en gift eller ugift person af almuen, der bor til leje hos en gaardmand ell. husmand, og som, uden at have fast tjeneste hos denne, har sin egen husstand".

Jens Peter flyttede med forældrene til Vester Hjerndrup, Hjerndrup sogn. Det skete senest i 1845. Det kan man konstaterer ud fra folketællingen dette år.

A handwritten census record from Hjerndrup sogn, 1845. The table lists household members with their names, ages, and marital status.

No.	Navn	Alder	Stilling
1.	Peder Bendixen	41	ind.
2.	Ellen Kirstine Nielsen	38	ind.
3.	Jens Peter Bendixen	7	ind.
4.	Ellen Kirstine Nielsen	7	ind.
5.	Jens Peter Bendixen	4	ind.
6.	Ellen Kirstine Nielsen	4	ind.

Billede: Udsnit af folketællingen for Hjerndrup sogn i 1845.

Billede: Hjørndrup kirkeomkring år 1900. Kilde: Møgstrup-Hjørndrup Lokalhistoriske Arkiv.

Jens Peter Bendixen blev menig ved Arbejdsbataljonen, 4. kompagni, nr. 138.

Arbejdsbataljonen omtales i "EN LANDSOLDATS ERINDRINGER" samlet og redigeret af Poul Julius Lønholdt Jacobsen. Det er kommandersergent Hans Henrik Alexander Jacobsens erindringer. Tipoldfar til Poul J.L. Jacobsen:

"Der var ved fjendens stærke beskydning af skanserne på Dybbøl blevet store huller i disse, der trængte til udfyldning og udbedring, og da tropperne, der gjorde tjeneste i skanserne, skulle være disponible til enhver tid i andet øjemed, blev der oprettet en arbejdsbataljon, hvortil 12. og 13. Regiment afgav mandskab, og for vort regiments vedkommende gjaldt det nu om at komme af med de mest upålidelige folk. Til kommandør for denne bataljon blev kaptajn Bülow udnævnt, og af underofficer blev sergent Svendsen og korporal Hoch kommanderet til tjeneste ved bataljonen. Dette arbejde i skanserne om natten og mange af dem faldt deraf."

Jens Peter Bendixen døde på Valdemar slots lazaret, den 21. august 1864.

Billede: Kirkerummet på Valdemar slot der både i 1848-50 og i 1864 blev anvendt som lazaret. Billedet her er fra 1901 hvor kirken var blevet restaureret. Kilde: Svendborg Byhistoriske Arkiv. Fotograf: Thorwald Schleimann

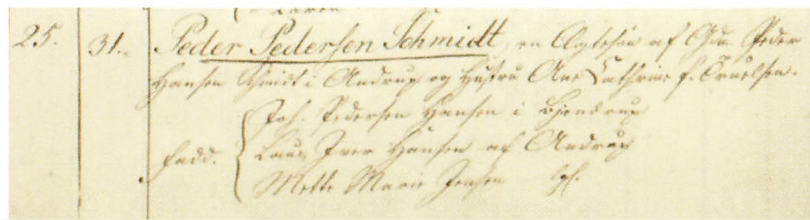
Jens Peter Bendixen blev begravet på Bregninge kirkegård i august 1864.

Billede: På kirkegården i Bregninge rejste taknemmelige borgere på Tåsinge i 1866 en stor obelisk til minde om de 14 danske soldaterne, der døde på lazarettet ved Valdemars Slot, herunder Jens Peter Bendixen. Museum Sønderjyllands Mediearkiv.

PEDER PEDERSEN SCHMIDT

Peder Pedersen Schmidt er født den 25. januar i Andrup og døbt i Stepping kirke, den 31. januar samme år. Forældrene var gårdmand Peder Hansen Schmidt og Anne Cathrine Truelsen.

Billede: Udsnit af kirkebogen for Stepping kirke den 25. januar 1837.

Billede: Stepping kirke Kilde: Skodborg Hjemstavnsarkiv.

3. Januar							
1	Peder Hansen Schmidt	26	af Stepping B.	} Gårdsmand	} Anne Cathrine	} Truelsen	} af Andrup
2	Anders Hansen Schmidt	21	af Stepping B.				
3	Peder Hansen Schmidt	16	af Stepping B.				
4	Peder Hansen Schmidt	15	af Stepping B.				
5	Anders Hansen Schmidt	11	af Stepping B.				
6	Peder Hansen Schmidt	9	af Stepping B.				
7	Anders Hansen Schmidt	6	af Stepping B.				
8	Anders Hansen Schmidt	20	af Stepping B.				
9	Anders Hansen Schmidt	18	af Stepping B.				
10	Mette Hansen Schmidt	20	af Stepping B.				

Billede: Udsnit af folketællingen for Stepping sogn i 1845.

På, hvad der er registreret som, 3. gård, bor gårdmand Peder Hansen Schmidt og hustru Anne Cathrine Truelsen med deres fem børn og tre "tyende", altså gårdens tjenestefolk.

Billedet Stepping Gl. Skole, Jomfrugang 9. Skolen findes omtal tilbage i 1680, da der fremgår at degnen også var skolenester. Den gamle skole her, er fra ca. 1831 og virkede frem til ca. 1959, da den nye skole bygning blev opført. Maleriet er malet af en lærer ved skolen/m bolig i gammel tid, og blev udlånt af købmand Gynter Hartmann Stepping til affotografering. Kilde: Christiansfeld Lokalhistoriske Arkiv og forening

Peder Pedersen Schmidt var menig ved 10. Infanteriregiment, 4. kompagni, nr. 36. Altså samme regiment som Niels Nielsen Lind (side 25).

Han døde af sygdom på Augustenborg lazaret, den 16. april 1864. Som tidligere nævnt, var lazarettet placeret på Augustenborg slot.

Han blev begravet på Augustenborg kirkegård 19. april 1864.

Billede Peder Pedersen Schmidts
gravsten på Augustenborg kirkegård
Han står som "Peter P. Schmidt".

Indskrift på gravstenen på Augustenborg kirkegård

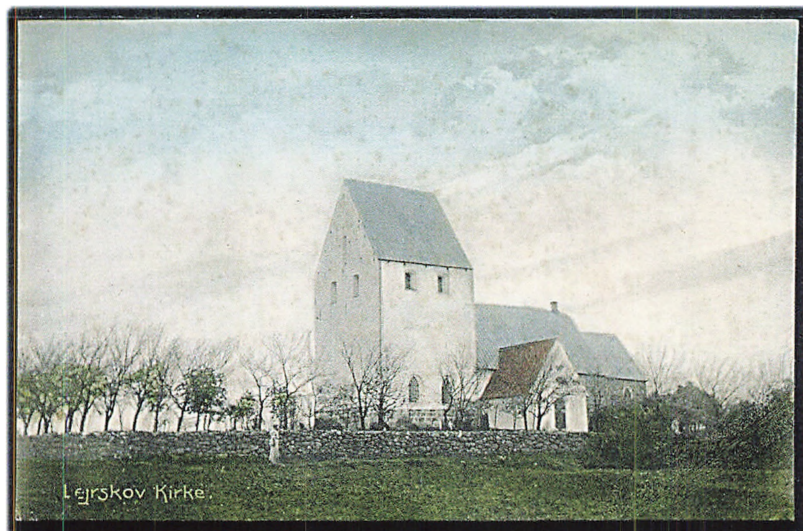
Peter P. Schmidt
Menig af 10. danske
Inf. Reg. 4. Comp.
f. i Andrup pr.
Christiansf. 25. Jan 1837
d. paa Augustbg. Lazt.
16. Apr. 1864
Elsket og savnet!

HANS NICOLAJSEN

Hans Nicolajsen, født 23. juli 1838 i Ferup, Lejrskov sogn. Hans forældre var husmand Nicolaj Anthon Christensen og Karen Hansdatter. Hans blev døbt i Lejrskov kirke, den 23. juli 1838.

Billede: Udsnit af kirkebogen for Lejrskov kirke, 23. juli 1838.

Billede: Postkort med Lejrskov kirke. Stenders forlag.

Familien flyttede til Vester Nebel, kort efter Hans var blevet født. Hans boede hjemme hos forældrene i Vester Nebel, ved folketællingen i 1860. Han var da 22 år.

24. juli	Mette Kirstine Lorenzen	19	gift	L. Lorenzen
	Nicolaus Anton Christen	50	gift	Olufse Nikolajthor
	Karen Nicolajette	58	gift	Severin Jans Pons
	Christen Nicolajsen	35	gift	L. Lorenzen
25. juli	Hans Nicolajsen	22	gift	L. Lorenzen

Billede: Udsnit af folketællingen for Vester Nebel i 1860.

Billede: Vester Nebel kirke

I krigen i 1864 var Hans Nicolajsen underkorporal ved 6. Infanteriregiments 2. kompagni. Med soldaternummer 253.

6. Infanteriregiment udgjorde sammen med 4. Infanteriregiment den 4. brigade. De deltog i kampen om Als, den 29. juni og blev overført til Fyn, ved tilbagetrækningen.

Hans fik "lungesvindsot", hvilket er tuberkulose. Han kom på Rudkøbing lazaret, hvor han, den 21. juli 1864, afgik ved døden.

Lungetuberkulose er en lungebetændelse med den specielle bakterie, som kaldes tuberkulosebakterien. Modsat de fleste andre lungebetændelser, som tager dage eller højst få uger, er lungetuberkulose en sygdom som udvikler sig over flere måneder.

Kilde: sundhed.dk

Han blev begravet på Rudkøbing kirkegård, den 27. juli.

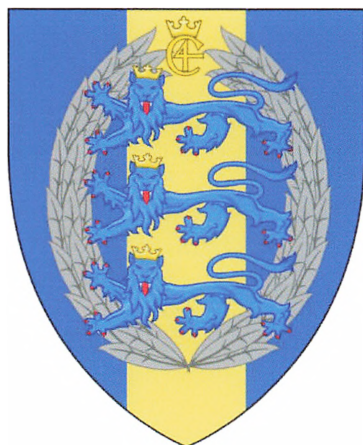
Billede: Fællesgraven på Rudkøbing kirkegård
 Insription på monumentet:
 DENNE GRAV / GJEMMER STØVET AF TOLV /
 SOLDATER SOM LED OG DØDE / FOR
 FÆDRELANDET / UNDER KRIGEN 1864 /
 ÆRE VÆRE / DE TROFASTES MINDE /
 ERKJENDT LIGE MEDBORGERE / REJST E DENNE
 MINDESTEN
 Foto: Rudkøbing Byhistoriske Arkiv.

Billede: Mindeplade med navne, fødested og -
 dato samt dato for død, for de tolv soldater
 begravet her: Hans Nicolajsen er nr. 12 på
 pladen, dog anført som "Hans Nicolavsen".

Hans Nicolajsen var med i 4. regiment, som var Sjællandske Livregiment.

Regimentet blev oprettet 17. november 1614 og har gennem sin levetid deltaget i en række hjemlige krige: Karl Gustav-krigene (1658-60), Skånske Krig (1675-79), den Pfalziske Arvefølgekrig (1693), Den Store Nordiske Krig (1700-21), Slaget på Reden (1801), 1. (1848-50) og 2. Slesvigske Krig (1864). Desuden var det i udenlandsk krigstjeneste i årene 1689-98 og 1701-14.

Regimentets fanebånd er: Slaget ved Lutter am Barenberg 1626, Kjøbenhavn 1659, Landskrona 1675, Dybbøl 1849, Isted 1850 og Dybbøl 1864.

Billede: Sjællandske Livregiments våbenskjold

Billede: Dannebrog vejrer på Dybbøl banke. Foto: Sønderborg Kommune

FREDERIK STOCKFLETH

Kaptajn Frederik Hannibal Edvard Harald Stockfleth blev født, den 27. April 1829, i Kolding og var Søn af Major i Vejkorpset Joachim Godske Stockfleth (1780-1831) og Hustru Wibeke Ida Margrethe Warsoe (1788-1860). De blev gift i Kolding Kirke, den 6. januar 1806.

"Vejkorpset var et militært korps (henlagt under ingeniørkorpset), der forestod arbejdet med (hovedlande)vejene". Kilde: Ordbog over det danske sprog.

Billede: Udsnit af kirkebogen for Kolding Kirke, den 27. april 1829.

"Tretten Aar gammel blev Stockfleth, den 1. November 1842 Kadet, gennemgik Landkadetakademiet.

Billede:
Landskadetakademiet i
København,
officersskole 1713-1881.
I dag anvendt til
Højesteret.

Blev den 1. November 1847 Sekondløjtnant med Anciennetet af 1. November 1846, men forblev paa Akademiet som Repetent indtil Krigens Udbrud, da han den 30. Marts 1848 ansattes ved 4. Linie Infanteri Bataillon.

Han deltog i den første slesvigske Krig med Hæder og udmærkede sig især i Istedslaget ved sin Kækhed og Snarraadighed, saa at han som enogtyveaarig Løjtnant den 6. Oktober 1850 udnævntes til Ridder af Dannebrog.

Billede Kaptajn Frederik Hannibal Edvard Harald Stockfleth var kommandør for 20. Regiment 2 Kompagni. Kilde: Historiecenter Dybbøl.

Den 22. Juli 1849 var han bleven Premierløjtnant. 1853-54 stod han á la suite som Lærer og Skoleofficer ved Landkadetkorpset.

1854-60 ved 2. Linie Infanteri Bataillon og fra 17. September 1860 ved 20. Infanteri Bataillon, hvor han ved sin Udnævnelse til Kaptajn den 28. August 1862 blev Chef for 2. Kompagni.

I 1864 udmærkede han sig ved enhver Lejlighed, hvor han stod overfor Fjenden. I Kampen ved Selk og Kongshøj den 3. Februar førte han sit Kompagni med stor Dygtighed og bidrog væsentlig til, at Østrigernes Angreb paa Saxarmen blev afslaaet. Han fremhæves derfor ogsaa i Rapporten med Udmærkelse for sit Forhold paa denne Dag.

Under Forsvaret af Fredericia var han skiftevis med Kaptajn J. P. Beissenherz Forpostkommandør.

Den 29. Marts ledede han det velykkede Overfald paa de prøjssiske Gardehusarer i Assendrup, hvor han tog 22 Fanger og 23 Heste.

Som Belønning for dette dristige Foretagende blev det ham tilladt selv at føre sine Fanger til København, og han fik saaledes en under Krigen sjælden Lejlighed til at hilse paa Slægt og Venner. Det var sidste Gang, de saa ham.

Billede: Mindesten for faldne soldater 1864 i Assendrup. Insription: "Minde om Danske Soldaters modige Daad den 29. marts 1864 / Hver ædel Søn som voved sit Liv for Danmarks Ret har hædret sine Fædres Jord og Adlet Folkets Æt".

Billede: Forsiden af sanghæfte brugt ved indvielsen af mindestenen i Assendrup, den 29. marts 1914.

*Billede: Udsnit af den store folkerængde ved afsløring af stenen.
Kilde: Museum Sønderjyllands Mediearkiv*

Den 18. April deltog han i Regimentets Angreb. Hans Kompagni trængte tæt ind paa fjendens Linier, men blev nedslaaet af den voldsomme Kugleregn, saa at kun to Korporaler af samtlige Befalingsmænd slap derfra. Stockleth selv blev under Fremløbet let saaret. Lidt senere blev en Officersaspirant, som han satte stor Pris paa, saaret og faldt sammen med de Ord: »Aa, Gud hjælpe mig!« »Det vil han nok, lille Ven,« sagde Stockleth, idet han bøjede sig over ham. I det samme fik han selv

en Kugle i Baghovedet, faldt og rørte sig ikke mere. Han fik saaledes det Ønske opfyldt, som han engang havde udtalt til en Ven: »Det maatte være herligt at falde ung, ikke i en lille Forpostfægtning, men hvor Kanonerne sang Gravsalmen!«

Billede: I hegnet mellem Langdamsgård og Grankær. Natursten. Indskrift: "Her faldt Kapt. F.H.E.H. Stockfleth Seklt. L.C.H. Brannum Offasp. J.S. Prior KmDsg. J.L.J. Bugge den 18. 4. 1864". Stenen er rejst af "Komiteen til Rejsning af Mindesten for Faldne i de slesvigske Krige" den 22. april 1938. Kilde: Museum Sønderjyllands Mediearkiv / arkiv.dk.

Hans Lig, der fandtes aldeles udplyndret paa Valpladsen, begravedes den 24. April paa Augustenborg Kirkegaard.

Kammeraterne satte paa hans Gravsten: »Han var brav, tapper og ædel.«
Han fremhævedes med Udmærkelse i Rapporten for sit forhold under Kampen den 18. April.

*Billedet: Capitain Frederik
Hannibal Edvard Harald
Stockfleth Ridder af
Dannebrog Hædret ved
medaljen for ædel Daad
Commandeur for 20.
Regiments 2. Compagni født d.
27. April 1829 falden paa
Dybbøl d. 18. April 1864. Brav -
Tapper - Ædel Kammerat er
satte ham dette Minde.*

I ham gik en Fremtidsmand bort, som ville have bragt det vidt. Foruden en levende Interesse for sit Fag havde han en betydelig Sans for Litteraturen, ogsaa i andre Retninger end rent militært. Allerede som Kadet var han H. P. Holsts Yndling for de gode danske Stile, han skrev og viste derved de første Tegn paa den Lyst og Evne til litterær Virksomhed, som senere bar frugt i en meget forskelligartet

Produktion. Han har saaledes skrevet baade lyriske Digte, smaa Noveller og militære Lærebøger.

Han tog sig meget af sine undergivne og havde en stor og gavnlig Indflydelse paa de yngre Officerer, som han holdt meget af at samle hos sig. Saaledes indbød han paa Aspirantskolen i Helsingør, hvor han i 1861 var Lærer, ofte de unge til The, hvad de i Begyndelsen kimsede af, men hans lærerige og interessante Underholdning lod dem snart skatte disse Sammenkomster højt.

Men han var ikke blot æstetisk anlagt, han var tillige en etisk udviklet Personlighed, der intet Middel skyede for at bekæmpe Mangel paa Moral, og han foragtede den Ungdom, der kun søgte Forlystelser. Han var en meget smuk Mand, kraftigbygget med brune Øjne, Haar og Skæg.

Fra Barndommen var han tungsindig, og der saas kun sjældent et Smil paa hans Læber. Livet havde paa forskellig Maade taget lidt haardt paa ham, saa at hans sensible Natur havde faaet et Knæk, der svækkede hans Livsmod, hvad blandt andet hans Digte bare Vidnesbyrd om. Kun naar han bevægede sig blandt sine Soldater, var der altid en stille Glæde udbredt over ham."

Kilde: "Mindeskrift over de i 1864 faldne officerer - med 106 portrætter".

Udarbejdet af Kaptajn Axel F. Hansen, udgivet af København, Andreas Frederik Høst & Sønns Forlag 1909.

"Til Den 8. Infanteri - Brigade.

Da Regimentet den 18. dennes camperede ved Barakkeleiren Vest for Langbrogaard blev det om Formiddagen Kl. 10½ beordret til at indtage den tilbagetrukne Linie fra Stranden til Værket C. inklusive. For at anvisse Compagnierne deres Standpladser her fulgte jeg med det forreste (2. Compagni Capitain Stockfledt), der bevægede sig fra Leiren i Retningen ned mod Værket C. Ved det i sydlig Retning Vest for Sneigaarden løbende Hegn blev Compagniet allerede modtagen af fjendtlig Tirailleuvild. Herfra bemærkede jeg noget længere fremme til højre Oberst Lasson, der vinkede med sit Tørklæde, at vi skulde skynde os. En hurtig Fremrykning hen til det næste Parallelhegn udførtes med Precision, men ankommen hertil, saae jeg Oberst Lasson ligge henstrakt som død, en Kugle havde gjennemboret hans Side. Lieutenant Looft af 5. Compagni saaredes her kort efter. Der opstod en Standsning tildels forarsaget ved, at forsprængte Folk af vore Forposter beskjød os i højre Flanke. En Fane var ikke strax at finde til at hæve Misforstaaelsen, men da det gjaldt om at komme frem til en fordelagtigere Skydelinie, sprang Capitain Stockfledt og jeg over Gjærdet og det lykkedes at faa Mandskabet endnu circa 400 Alen længere frem. Imidlertid var en Compagnifane bleven skaffet tilveie og jeg plantede den paa en flad Bakke omtrent 150 Alen bag Kjeden. Situationen var imidlertid bleven kritisk, da Fjenden holdt den afbrændte Gaard ved Værket B. stærkt besat og beskjød Compagniet baade i Flanke og Ryg. Commandeuren for 1. Bataillon, Major Schack, var kort forinden bleven saaret og ført tilbage. Vor 2. Bataillon var endnu ikke kommen frem, og da der ingen var i Nærheden, som kunde overtage Commandoen (Capitain Stockfledt laa nemlig ude i den yderste Kjæde) lod jeg mig fra mit fordelagtige Standpunkt 1. Bataillons Hornblæser vedholdende blæse "Venstre Fløi avancer". Endelig udviklede nogle Compagnier af 2. Bataillon sig paa vor venstre Fløi og kastede Fjenden fra den afbrændte Gaard til Retranchementet. Omtrent samtidig hermed besatte Dele af 9. Regiment Hørlyk og de foran værende Hegn henimod Dybbøl Mølle, "Rolf Krake" satte Dampen op og sendte sine første Skud op imod den tilbagetrukne Linie, saa at alt tegnede gunstigt til en heldig Vending i Fægningen. I dette Øjeblik kom Commandeuren for 2. Bataillon, Major Sperling, hen til mig. Jeg anmodede ham om at overtage Commandoen over Regimentet, da Major Schack var saaret og

Regimentscommandeuren Oberstlieutenant Scholten intet Steds at zine, men i det samme segnede han om truffen af en Kugle midt i Brystet. Uden Understøtte lse var det imidlertid umuligt at komme længere frem, da Fjendens Ild især fra Retranchementet paa en forfærdelig Maade gjorde lyst i Rækkerne. En større preussisk Colonne, circa 1 Bataillon, rykkede frem Syd for Dybbøl Mølle og besatte det nye Værk ved denne, ingen Reserve var at zine, "Rolf Krakes" Ild blev svagere og svagere, den stoppede og begyndte at gaa tilbage, da var det, at de tilstod de

24. 10. 1864
 ad Jagt d. 18. 4. 1864
 20. 10. 1864
 Nr. 42
 9
 Rapport
 af den kampført, som efter Kampen den 18. April 1864 blev udfærdiget af
 Regimentets Adjutant Sekondøjntant Christian Frederik Ferdinand Bauman.

Det Regiment den 18. dennes samvære ved Parallelbatteriet Vest for Kamppladsen blev den 18. dennes Morgens kl. 10 1/2 beredt til at modtage den tilløbende Colonne fra Norden til Vædet C. endeløse. Forstuvorens Besættelse af denne Parallelplads blev fulgt af og med det første (2. Brigade) ligesom den Parallelplads, der blev givet sig fra Norden i Aftningen med endel Stedse. Ved det i sydlig Aftning Vest for Besættelsen betændte Fjendens blev Colonne først alle sine modtagne af fjendtlige Tommelkugler. Herpå bemærkede og angik Colonne fremme til højre Oberst Lassen, der endel med et Trækende at vi skulde skyde os. En hurtig Fremrykning blev til det første Parallelbatteri udføret med Precision, men endeløse blev det, som og Oberst Lassen ligger bemærket som det, en Kugle havde gennemskudt hans Side. Regimentet bestod af 5. Brigade samvære blev først efter. Der opstod en Hændelse, telde forsvaret ved, at forspændte Folk af sine Forspærte ledede os i Havn Flanke. En Fjend var ikke stans at finde til at være Hæderstøtterne, men da det gjaldt om at komme frem til en fordelagtig Skjultning, spændte Regimentet Skudplads og forsvare sig ved at lykkedes at få Hæderstøtterne endeløse ca. 400 Mann konge frem. Førstledet var en Colonne af 100 Mann skudt tilbage og og plantede den for en flod Parallel modtæt 150 Mann bag sig. Skudstøtterne var endeløse blev Hæderstøtterne, da Fjenden ledt den afsvævede sig ved Vædet B. stødte først og ledte Colonne først i Flanke og Havn. Commandeuren for 1. Bataillon var Havn skudt var først forinden blev først og først tilløb. Ved 1. Bataillon var endeløse blev Hæderstøtterne, og da der Fjend

Billed: Den originale rapport fra ved sekondøjntant Christian Frederik Ferdinand Bauman over 20. Regiments 2. kompagnis deltagelse i kampen den 18. april 1864.

Dele af 9. Regiment paa vor høire fløi forlode deres Stilling. Capitain Stockfleddts Compagni blev reven med, han faldt i det samme. Fjenden fulgte tæt efter med en Skyttelinie understøttet af et sluttet Compagni og søgte at trænge ind imellem 9. og 20. Regiment. Det var umuligt at standse Folkene, da der her paa Stedet næste ingen Officer eller ældre Underofficer var til at holde dem. Først paa den anden Side af Snei kunde en lille Standsning opnaaes, som tillod at venstre fløi (7.3. og 8. Compagni) vandt Tid, hvornæst der besattes en fordelagtigere Linie langsmed et halvt sløifet Hegn circa 600 Alen fra Sundet. Paa denne Tilbagegang var Tabet stort og Mandskaber af forskellige Compagnier var blevne sammenblandede. Efter en halv Times Skydefægning paa dette Sted modtog Regimentet ordre til at samle sig bag Kirken i Sønderborg. Det maatte være mig tilladt at henlede Opmærksomheden paa den Iver, Uforsagthed og Ro, hvormed Secondlieutenant Hertel skjøndt selv syg og lidende, søgte at opmuntre Folkene. Specielt maa jeg endvidere fremhæve Overspillemand S. Petersen, der ufortrødent fulgte mig og gjentagende blæste Signaler fra Punkter, der var meget udsatte. Sergeant Lassen, Corporal Steen, Undercorporal von Essen og de Menige af 2. Compagni No. 110 Jens Peter Mortensen og No. 71 Jens Laustsen, især den sidste, have ved deres Energi og gode Exempel bidraget særdeles meget til at overvinde den paniske Skræk, der begyndte at bemægte sig Folkene ved Synet af saa mange Føreres Fald. Endnu maa jeg fremhæve en Undercorporal af 2. Regiment Just, der var forsprængt fra sin Afdeling og som midt under Fægningen meldte sig til mig. Han udviste baade Mod og Conduite som Fører.

Tabet for 2. Compagnis vedkommende er: Capitain Stockfleddt, Lieutenant Brønnum, Officeersaspirant Prior, Commandeersergeant Bugge, Fourer Kindt (bragt ind som saaret), de midl. Corporaler Søndergaard og Nielsen, Overspillemandene Amelung og Petersen, 10 Undercorporaler og 93 Menige, i alt 112 Mænd.

Cantonnement Flemløse i April 1864.

Baumann

Secondlieutenant og Adjutant ved 20. Regiment."

Billede: Træsnit (xylografi). Udformet som mindeblad over 41 danske officerer der faldt på Dybbøl Banke d. 18. april 1864. Tekst: faldne ved Dybbøl 18 April 1864. "Den krands, som fædrelandet gav, Den viser ei paa faldne Krigers Grav". Sekondløjtnant H. V. Mogensen, 3. Infanteri Regiment. Sekondløjtnant F. G. W. Reiter, 2. Infanteri Regiment. Sekondløjtnant A. F. V. Schultz, 9. Infanteri Regiment. Sekondløjtnant F. H. C. Saande, 9. Infanteri Regiment. Sekondløjtnant V. C. Kemp, 22. Infanteri Regiment. Sekondløjtnant G. E. Malling, 2. Infanteri Regiment. Sekondløjtnant Knorring (svensk), 22. Infanteri Regiment. Premierløjtnant R. Rasmussen, 20. Infanteri Regiment. Premierløjtnant V. F. Gram, 9. Infanteri Regiment. Premierløjtnant P. F. V. Hansen, 1. Infanteri Brigade. Premierløjtnant E. V. Schau, 16. Infanteri Regiment. Premierløjtnant J. P. Behrens, 22. Infanteri Regiment. Premierløjtnant C. G. Rosen, 9. Infanteri Regiment. Korporal R. S. Nellemann, 22. Infanteri Regiment. Sekondløjtnant B. J. Jespersen af Marinen paa Rolf Krake. Sekondløjtnant H. P. J. Haxthausen, 18. Infanteri Regiment. Sekondløjtnant J. A. Neergaard, 20. Infanteri Regiment. Kaptajn S. W. R. Lundbye kommandør for 2. Infanteri Regiments 2. Bataljon. Premierløjtnant P. L. C. F. Hansen, 9. Infanteri Regiment. Kaptajn E. C. F. Ahlefeldt Lauerwigen Kommandør for 9. Infanteri Regiments 1. Bataljon. Major E. F. Schau Statschef ved 2. Division. Kaptajn C. V. Jensen, 22. Infanteri Regiments 2. Bataljon. Overlæge H. J. Boesen, 17. Infanteri Regiment. Kaptajn C. F. W. H. Baland, Kommandør for 22. Infanteri Regiments 1. Bataljon. Sekondløjtnant A. F. V. Taxwerdt, 2. Infanteri Regiment. Sekondløjtnant H. J. Lundhardt, 9. Infanteri Regiment. Sekondløjtnant L. C. H. Brønnum, 20. Infanteri Regiment. Sekondløjtnant C. J. F. Irminger, Adjudant ved 8. Infanteri Brigade. Kaptajn F. H. E. H. Sackfleth, Kommandør for 20. regiments 2. Kompagni. Kaptajn C. V. Knauer, Kommandør for 9. Infanteri Regiments 2. Kompagni. Kaptajn O. P. T. Grønner, Kommandør for 23. Infanteri Regiments 2. Kompagni. Kaptajn H. J. W. Hansen, Kommandør for 9. Infanteri Regiments 5. Kompagni. Major S. P. L. Schack, Kommandør for 20. Infanteri Regiments 1. Bataljon. Oberstløjtnant J. C. Schalten, Kommandør for 20. Infanteri Regiment. Oberst G. H. Lassen Kommandør for 1. Infanteri Brigade. Generalmajor P. H. C. du Plat, Kommandør for 2. Division. Oberst A. Bernstorff, Kommandør for 17. Infanteri Regiment. Major S. L. Rosen, Souschef ved Overkommændøen. Premierløjtnant E. F. M. Schmidt, 9. Infanteri Regiment. Sekondløjtnant C. L. Roos (svensk), 20. Infanteri Regiment. Sekondløjtnant J. S. G. Lundegren (svensk), 22. Infanteri Regiment. Udført efter tegning af H. P. Hansen

Kilde: Museum Sønderjyllands Mediearkiv / arkiv.dk.

Capitain af 20de Inf. Reg. F. H. E. H. Stockfleth,
† 18de April, Dobbøl.

EFTERSKRIFT

Som resten af Jylland, blev Kolding og omegn også besat i 1864 af prøjsiske og østrigske styrker.

Billede: Østrigske soldater med vogne foran Kolding Rådhus, 1864. Fotograf: Ludvig Thomsens kopi efter tysk fotograf.

Billede: Østrigske soldater med vogne foran Kolding Rådhus, 1864. Fotograf: Ludvig Thomsen, kopi af Charles Junod Hamborg.

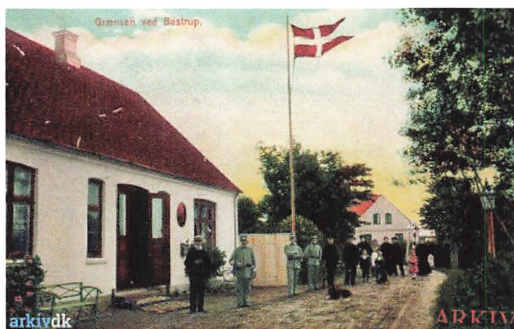

Den 9. september 1864 forlod de fremmede tropper atter Kolding, til lokalbefolkningens store glæde.

Efter krigen i 1864 var der meget at bearbejde; de mange døde og sårede mennesker. De påvirkede veteraner og pårørende. Eftervirkningerne af det katastrofale nederlag og tab af en tredjedel af Danmarks areal og 40% af befolkningen.

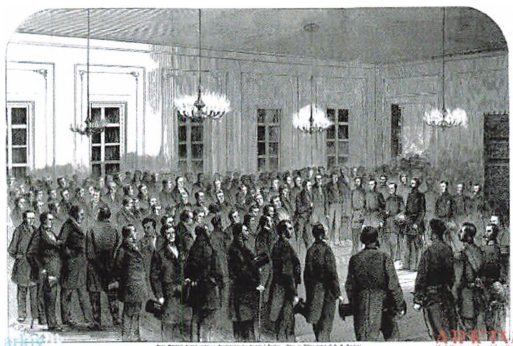
Der var behov for at indrette sig på de nye tider, mindes de faldne, arbejde for de danske syd for den nye grænse og bearbejde de mange konsekvenser af nederlaget.

I Kolding kom grænsen til Tyskland meget tæt på, idet den kom til at gå ved Kongeåen.

Billede: Postkort med motiv fra Vandrup Sogn. Grænsen ved Bastrup. Nederlaget i 1864 havde særdeles dramatiske konsekvenser; fra 1864 til 1920 gik grænsen til Tyskland helt oppe ved Kongeåen.

Positionen tæt ved grænsen betød bl.a. også at Kolding fik kongeligt besøg den 7.-8. december 1864. H.M. Kong Christian IX modtog en deputation fra Slesvig-Holsten på Svenssons Hotel.

Billede: Skitse tegnet af H. P. Hansen. Christian IX modtager den Slesvigske deputation i Kolding på Svenssons Hotel, der lå på hjørnet af Østergade og Helligkorsgade.

*Billede: Svenssons Hotel på hjørnet af Helligkorsgade og Østergade.
Kilde: Kolding Stadsarkiv.*

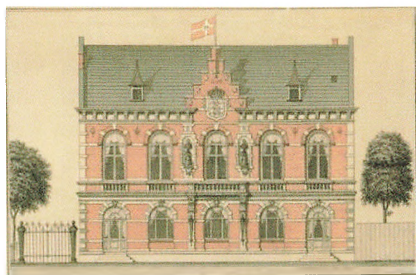
Billede: Rendebanen 10, Lind & Juhl, Engang "Borgmestergård", nedbrændt 23.4.1849, ved slaget ved Kolding, Genopbygget 1850. Den 7. december 1864 havde kaptmandsgården besøg af Chr. IX. Omkr. 1920 forsvandt den store stentrappe. Da Bredgade blev ført igennem forsvandt porten og huset i venstre side. Der kom indgang i gavlén, som nu blev fri. I dag har Pierre Ejdendomme til huse i bygningen.

Mindesmærkerne skød op rund omkring i Kolding både for første og anden slesvigske krig. Meget markant på kirkegården på Tøndervej. Meget naturligt relaterer der fleste mindesmærker til krigen 1848-50. Dels fordi Kolding var skueplads for et stort slag og dels fordi Danmark vandt den krig.

Billede: Krigerhøjen på den gamle kirkegård blev afsløret på 25års dagen for slaget ved Isted den 25 juli 1875. Omkring 6.000 mennesker deltog ved afsløringen.

De mange veteraner fra de to krige dannede foreningen De Danske Våbenbrødre. I Kolding fik de, i 1889, opført bygningen "Kronborg" efter tegning af arkitekt Fussing.

PHOTODUEN (A) RASMUSSEN KOLDING OG KAMPEN FOR SØNDERJYLLAND 1848-64. BILDE 14

Billede: Jernbanegade 54, Kolding. De Danske Våbenbrødres mindebygning "Kronborg". Mindebygningen i grænsebyen Kolding om kampene for Sønderjylland 1848-64. Kilde: Kolding Stadsarkiv / arkiv.dk.

Der blev opsat mindsten flere steder. Skamlingsbanken blev et nationalt samlingspunkt i kampen for det danske syd for grænsen, med berømte talere, alsang og store folkemængder. I dag er mindesmærkerne atter istandsat og der er bygget et moderne besøgscenter.

Billede: Det nye besøgscenter på Skamlingsbanken.

Billede: Messingflagstangen fra Flensborg Avis til Kolding Byråd

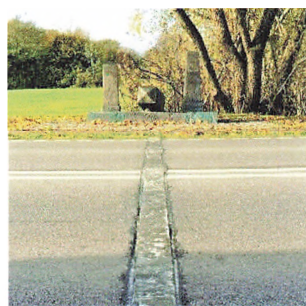
Koldings position som større købstad nær grænsen, betød stor interesse for "gænsesagen" i alle dele af lokalbefolkningen. Der var stor opbakning til bl.a. Grænseforeningen og Flensborg Avis. I Byrådssalen på Kolding rådhus, står stadig en smuk bordflagstang i messing med tak fra Flensborg Avis til Kolding Byråd for støtten. Det var borgmester Søren M. Jensen (A) der på Byrådets møde den 28. marts 1949 kunne takke avisen for den smukke gave.

Der skulle gå 56 lange år fra nederlaget i 1864 til genforeningen i 1920. H.M Kong Christian X kunne da ride over den slettede 1864-1920 grænse, på den hvide hest, den 10. juli 1920. En del af Sønderjylland (Slesvig) var vendt hjem til Danmark.

Billede: Kong Christian X på den hvide hest med den lille pige, ved Frederikshøj mellem Taps og Christiansfeld, den 10. juli 1920.

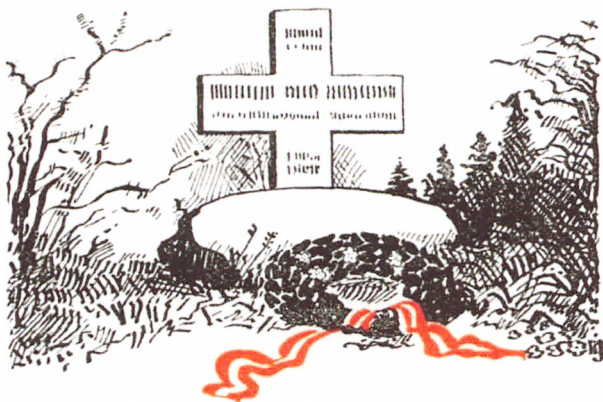
I dag er der en bronzestribe og -skulptur, udført af Flemming Jarle, på stedet ved Frederikshøj, hvor grænsen gik 1864-1920. En ide fra Genforenings- og Grænsemuseet, som jeg er stolt over at have fået Byrådets opbakning til.

Billede: Bronzestriben og -skulpturen blev afsløret af H.M. Dronningen i forbindelse med den, på grund af Corona, forsinkede fejring af genforeningsjubileet, den 13. juni 2021.

Billede: Genforenings- og Grænsemuseet formidler i dag historien om tiden under tyske styre, tiden op til og omkring genforeningen. Det ligger få hundrede meter nord for den tidligere grænse ved Frederikshøj.

Guds fred med vore døde
i Danmarks rosengaard
Guds fred med dem der bløde
af dybe hjertesaa /
Vor kjerlighed med alle
de store og de smaa-
som vilde staa og falde
med løven askegraad.

Dette lille hæfte fortæller, ganske kort, om ni mennesker fra Kolding og omegn der deltog i krigen i 1864 og desværre mistede livet derved.

ISBN: 978-87-972254-9-3